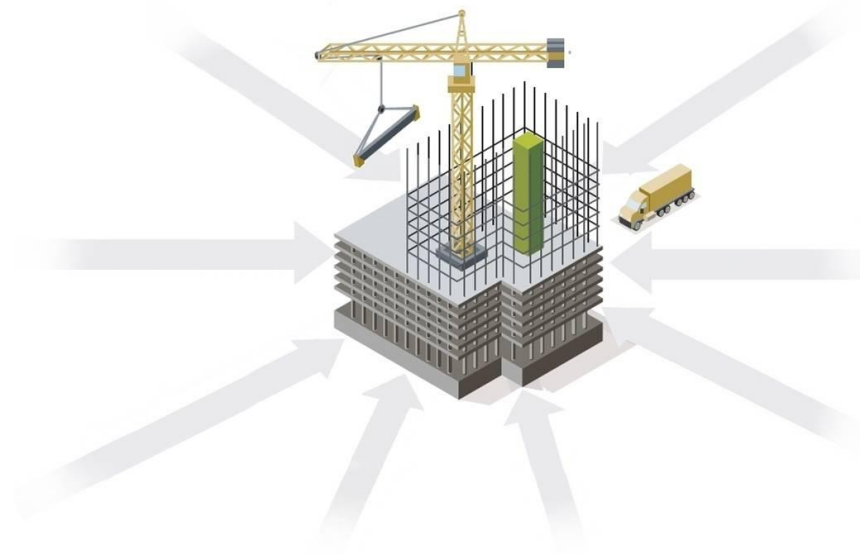

Vaatimusten määrittely osana tietojärjestelmähankintaa

RAMSE Consulting Oy
Pekka Kähkönen
25.4.2007

JHS-suositus: Tietojärjestelmän vaatimusten määrittely

- Mitä:
  - Suosituksen tarkoituksena on opastaa tietojärjestelmiä hankkivia organisaatioita järjestelmän suunnittelussa, toteutuksessa ja hankinnassa antamalla ohjeita ja malleja järjestelmän vaatimusten määrittelemiseksi.
- Miksi:
  - Tietojärjestelmän vaatimusten määrittely ja sen laadukas organisointi on onnistuneen tietojärjestelmän hankinnan perusedellytys.
- Kenelle:
  - Tietojärjestelmien omistajat
  - Tietojärjestelmien hankinnasta päättävät tai tietojärjestelmiä hankkivat henkilöt
  - Hankintaa suunnittelevat henkilöt
  - Vaatimusten määrittelyä suorittavat henkilöt

JHS-suosituksen laadinta:

- Työryhmä on koostunut julkisen hallinnon ja toimittajien edustajista, joilla on ICT-hankesuunnittelun ja ostamisen sekä toisaalta ICT-myyntitoiminnan ja tarjousvalmistelun sekä projektitoimitusten vahva kokemus.
- Suositus on laadittu kolmen työpajan sarjassa ennakkotöineen.
- Työpajoissa on harmonisoitu yhteinen näkemys hyvästä vaatimusten määrittelystä julkishallinnon ICT-hankkeissa.
- Aikataulu
  - Työskentely käynnistyi marraskuussa 2006
  - Suosituksen kommentointi on tapahtunut 20.4.2007 mennessä
  - Suosituksen viimeistely tapahtuu toukokuun 2007 kuluessa

Työryhmä

Jukka Ahtikari, WM-Data
Thomas Branders, Sun Microsystems Oy
Juha Ekberg, Ramse
Seppo Heikkilä, BEA
Esa Hirvonen, Suomen ympäristökeskus
Heini Holopainen, Tietoenator
Susanna Hyvärinen, VNK
Minna Inkinen, Tietomaakunta eKarjala Oy
Sari Kangasoja, IBM
Tommi Karttaavi, sisäasiainministeriö
Leila Kasurinen, PTHK
Sakari Kosonen, valtiokonttori
Tuula Koukkula, valtiokonttori
Pekka Kähkönen, Ramse
Anne Lindblad-Ahonen, Vantaa
Aimo Maanavilja, Elisa
Kirsti Mattila, Oulun kaupunki

Marko Miettinen, HP
Petri Naukkarinen, 6net
Peik Niemi, Tietoenator
Kirsti-Liisa Orasmaa, Itella
Henri Paajanen, Elisa
Marja-Liisa Ranta, Oracle
Timo Rantanen, Hansel
Manu Setälä, COSS
Ilkka Sihvola, LTT-tutkimus
Heikki Sinervo, EK
Aki Siponen, VM
Jaroslaw Skwarek, Tietoenator
Simo Tanner, Kuntaliitto
Veli Taskinen, Ramse
Pentti Vesänen, VNK

Vaatimusten määrittelyn ongelmat ja haasteet

”

- Ei saada sitä mitä tilataan
- Tarjousprosessin resurssointi asiakkaan henkilöresurssien osalta
- Yhtenäisten käytäntöjen kehittymättömyys
- Kilpailuttaminen ja lainsäädännön tuntemus heikkoa
- Useissa tapauksissa liiketoiminnan (omistajan) riittämätön panostus ja sitoutuminen
- Hankintalaki ja sen edellyttämät vaatimukset - etenkin valmisteilla oleva hankintalaki, joka vaatii entistä tarkempia määrittelyjä tarjousten vertailtavaksi saattamiselle

”

Lomakekysely 2006

Vaatimusten määrittely - mitä se on?

- Vaatimusten määrittely luo perustan hankinnalle, miksi ja mitä tarpeita hankinnan tulee tyydyttää.
- Se on prosessi vaatimusten määrittelemiseksi ja dokumentoimiseksi.
- Vaatimusten määrittelyn tavoitteena on selvittää ohjelmistolle asetettavat vaatimukset sellaisella tarkkuudella, että niiden perusteella voidaan tuottaa haluttu ohjelmisto.

Kuopio

"Maakuntaliiton näkemyksen mukaan kuntien ja kuntayhtymien usein yhteen sopimattomasta IT-infrastruktuurista ja ohjelmistorakenteesta on tullut kuntien varsinaisen toiminnan palvelutuotantoyhteistyön este ja hidaste."

- Pohjois-Savon liiton maakuntahallitus on päättänyt 23.10.2006 asettaa pysyvän asiantuntijatyöryhmän koordinoimaan ja edistämään Pohjois-Savon kuntien ja kuntayhtymien tietohallintoyhteistyötä. Maakuntaliiton näkemyksen mukaan kuntien ja kuntayhtymien usein yhteen sopimattomasta IT-infrastruktuurista ja ohjelmistorakenteesta on tullut kuntien varsinaisen toiminnan palvelutuotantoyhteistyön este ja hidaste. Yksittäisillä toimijoilla ei jatkossa riitä voimavaroja yksin selvitä uusista tietotekniikan ja kuntarakenteen uudistumisen haasteista.

Turku

" Hankintojen koordinoimattomuus on johtanut päällekkäisiin hankintoihin ja kaupungille epäedullisiin sopimuksiin. "

- Tietohallintokeskus on 19.3.2007 tehnyt esityksen kaupungin siirtymisestä IT-hankinnoissa keskitettyyn kilpailuttamiseen. Tietohallinnon alaan kuuluvat hankinnat ovat hajallaan. Hankintojen koordinoimattomuus on johtanut päällekkäisiin hankintoihin ja kaupungille epäedullisiin sopimuksiin. Hankintojen vastuut ja päätöksenteon tasot ovat paikoin epäselvät, mikä hankaloittaa ja viivästyttää hankintojen läpivientä. Erityisesti tämä on näkynyt koko kaupunkia koskevissa IT-hankinnoissa.

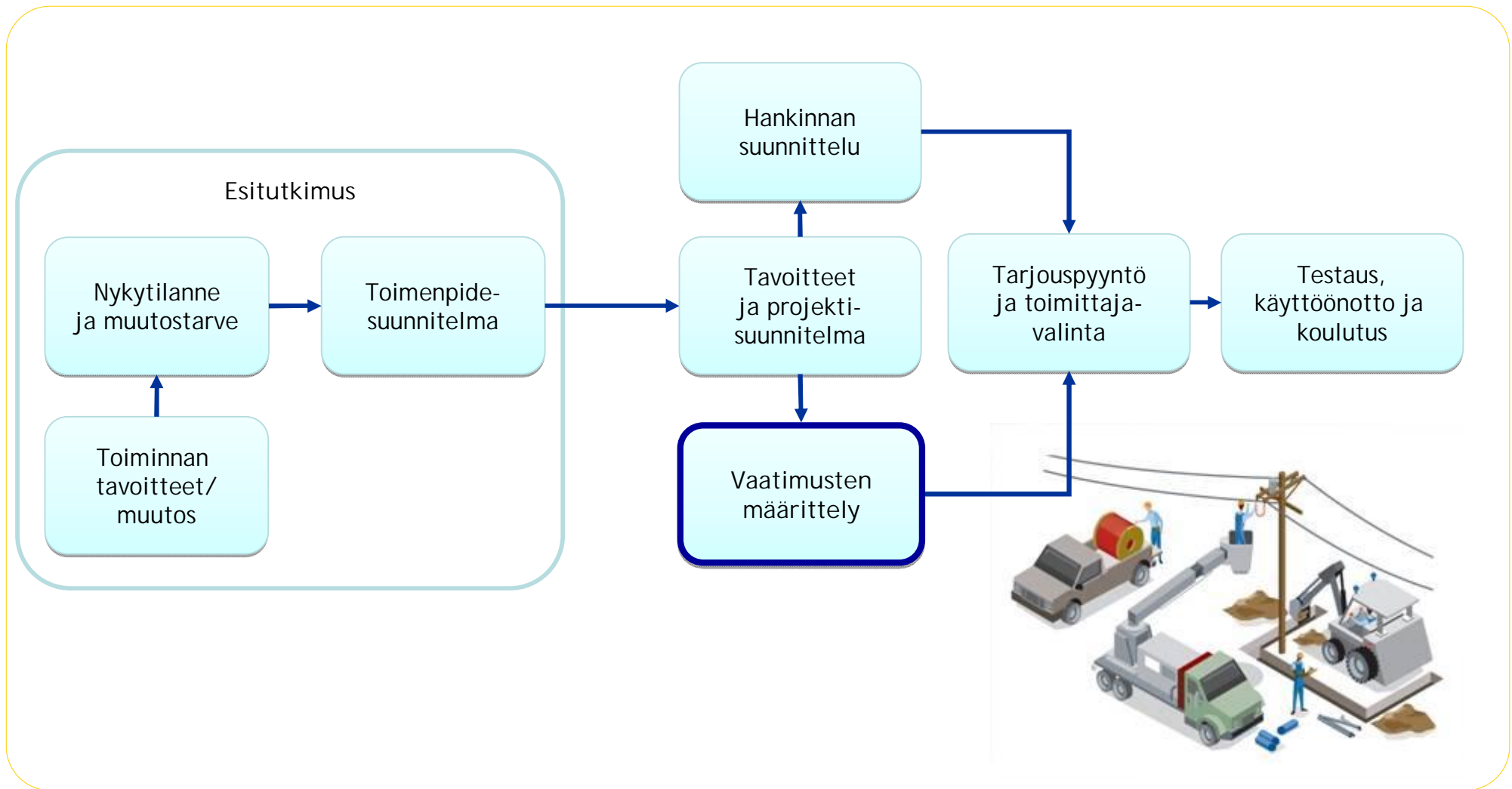
JHS-suosituksen sisältö

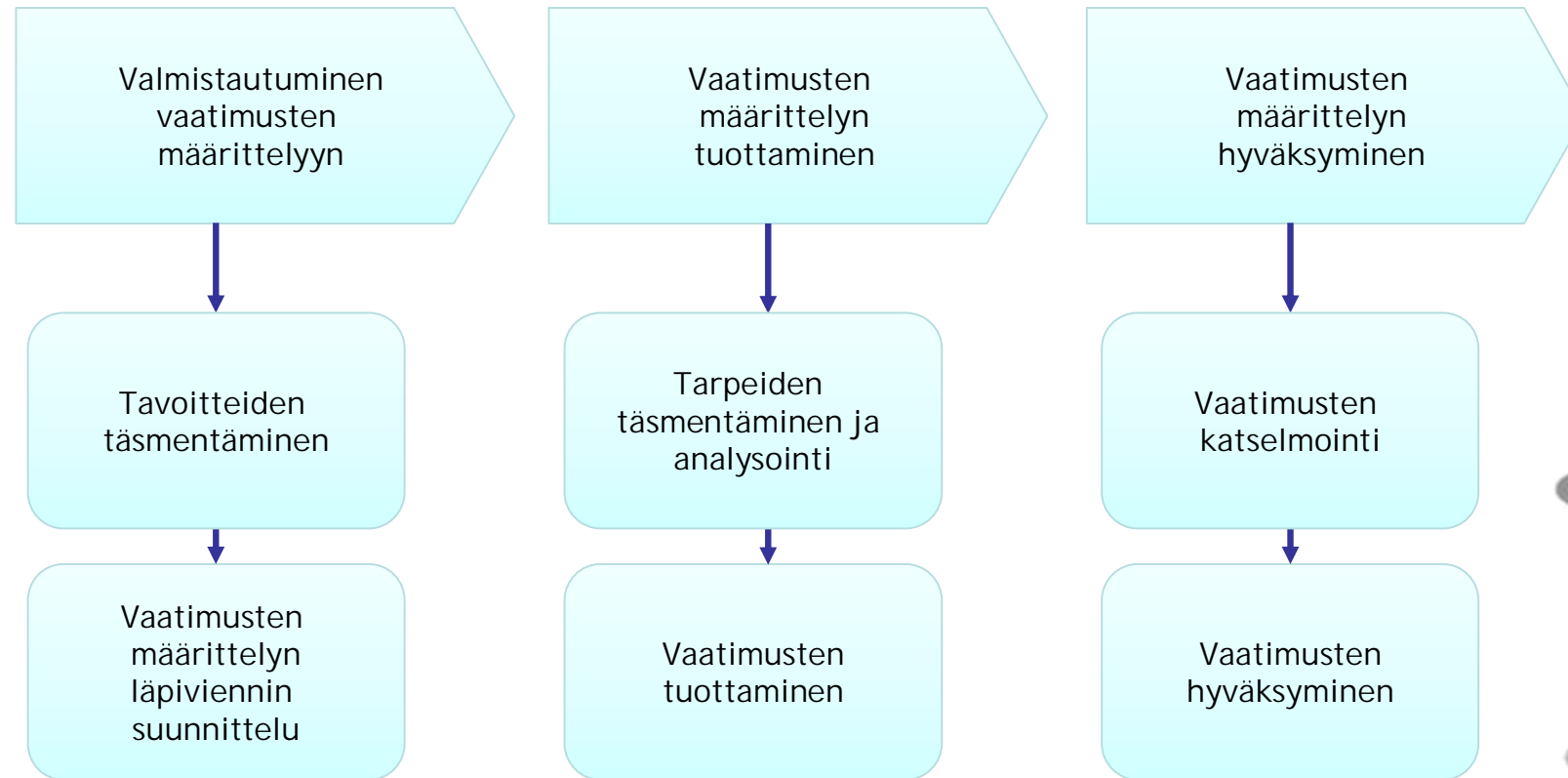
- Vaatimusten määrittelyn vaiheet
  - Esitutkimus vaatimusten määrittelemiseksi
  - Valmistautuminen vaatimusten määrittelyyn
  - Vaatimusten määrittelyn tuottaminen
  - Vaatimusten määrittelyn hyväksyminen
- Vaatimusten määrittelyn roolit
- Projektin ositus ja projektissa työskentely
- Vaatimusten hankintamenetelmiä
- Hyvän vaatimusilmaisun kriteerit
- Vaatimusten määrittelyssä tuotettavat dokumentit
- Vaatimusluettelo ja tunnistetiedot
- Järjestelmän ei-toiminnalliset laatuvaatimukset
-

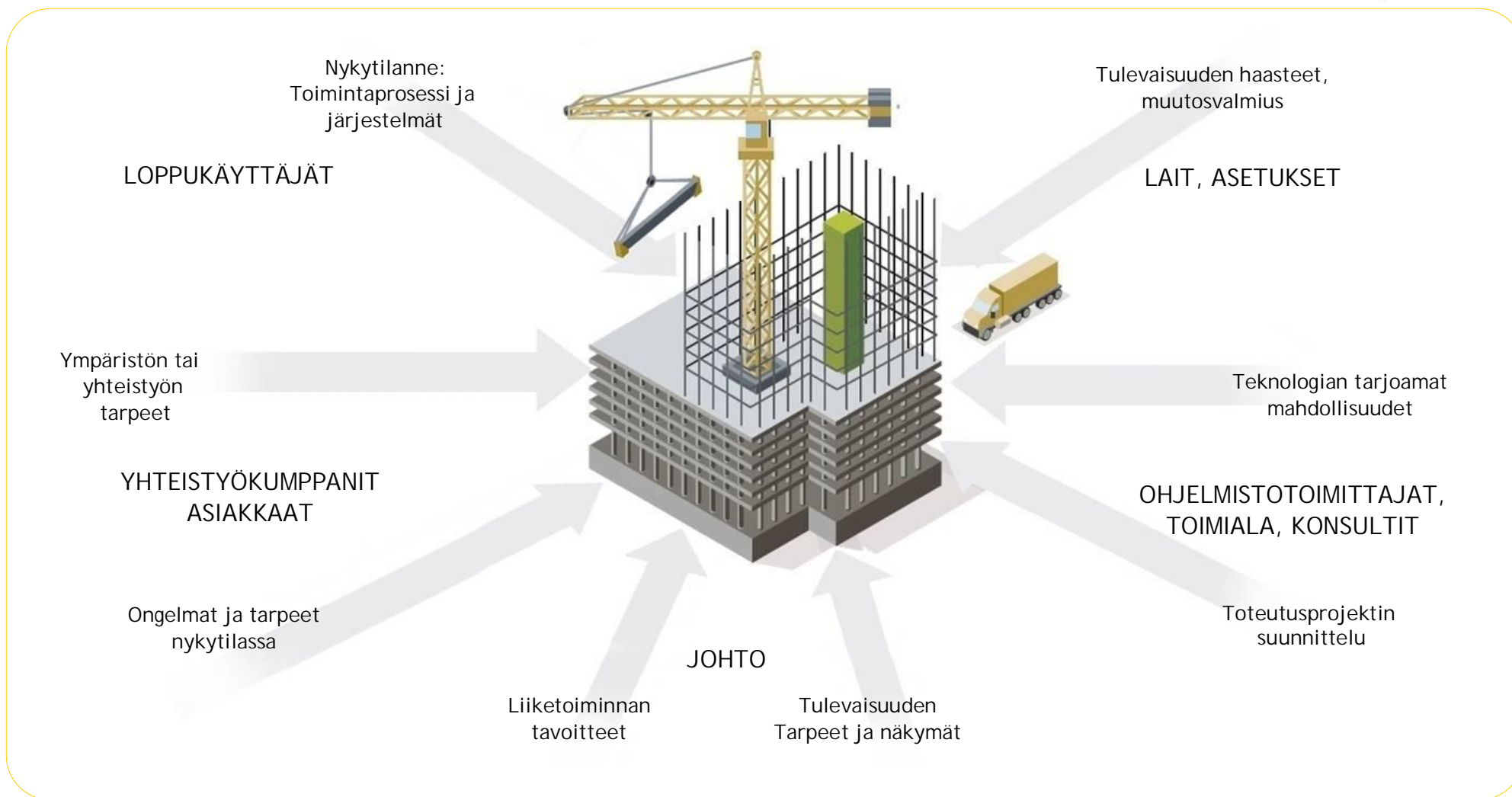
Tavoitteista käyttöönottoon

Vaatimusten määrittelyn vaiheet

Vaatimusten lähteitä

Vaatimusten määrittelyn roolit

RAMSE

Vaatimusten määrittelyn projektointi ja ositus

Prosessikuvausten päivitys

Liittymäkuvaukset

Vanhojen tietojen konversiot

Raportit ja tulosteet

Vaatimusluettelon laadinta

Hyvän vaatimusilmaisun kriteerit

"Käyttäjän on voitava muuttaa oma järjestelmän salasanansa järjestelmää käyttäessään keskimäärin 30 sekunnin suoritusajassa."

Hyvän vaatimusilmaisun kriteerit

Tekijä

Toiminta, teko

"Käyttäjän on voitava muuttaa oma

Kohde.....

järjestelmän salasanaan ja järjestelmää

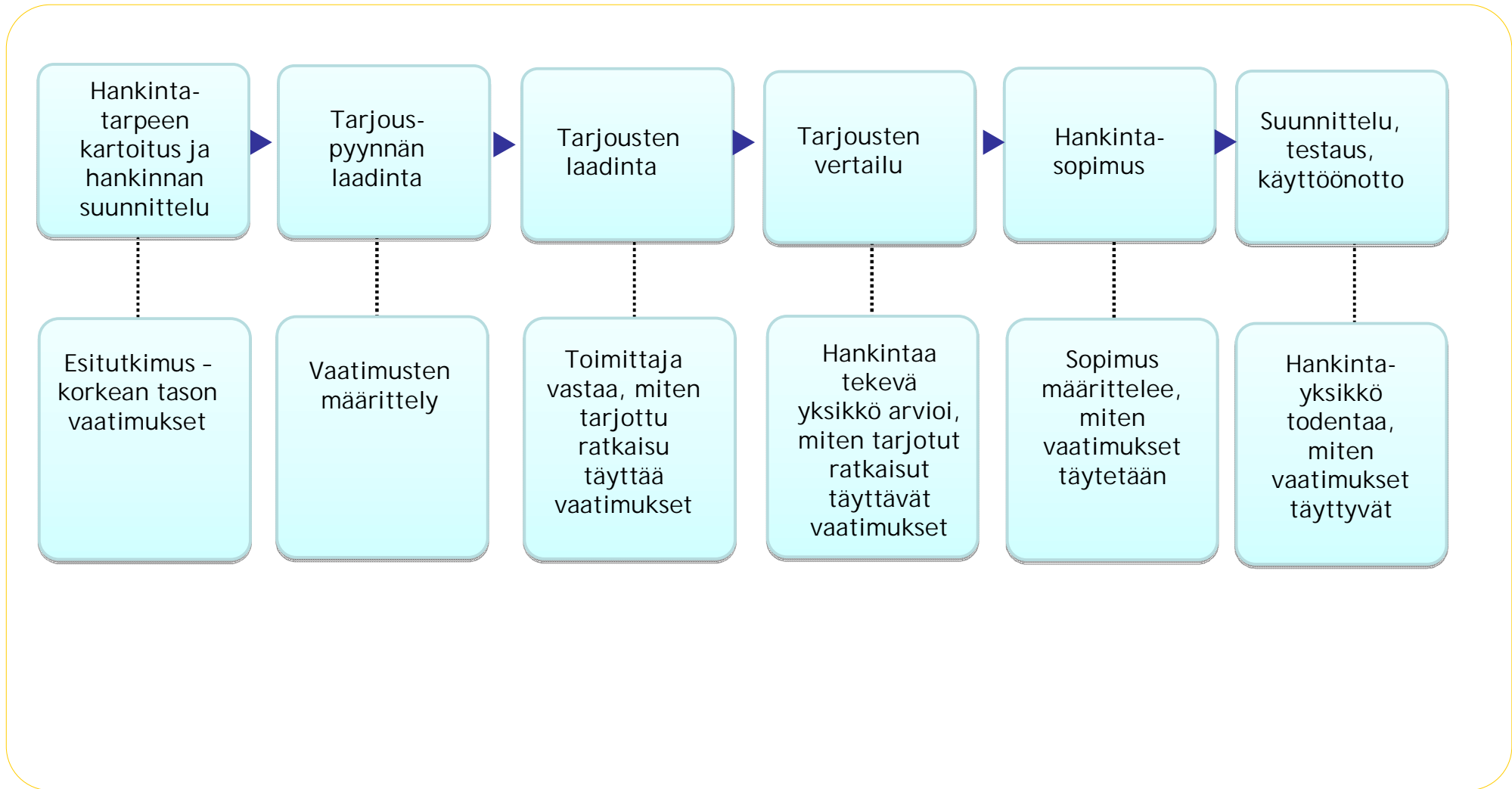
käyttäessään keskimäärin

Suoritusarvo.....

30 sekunnin suoritusajassa."

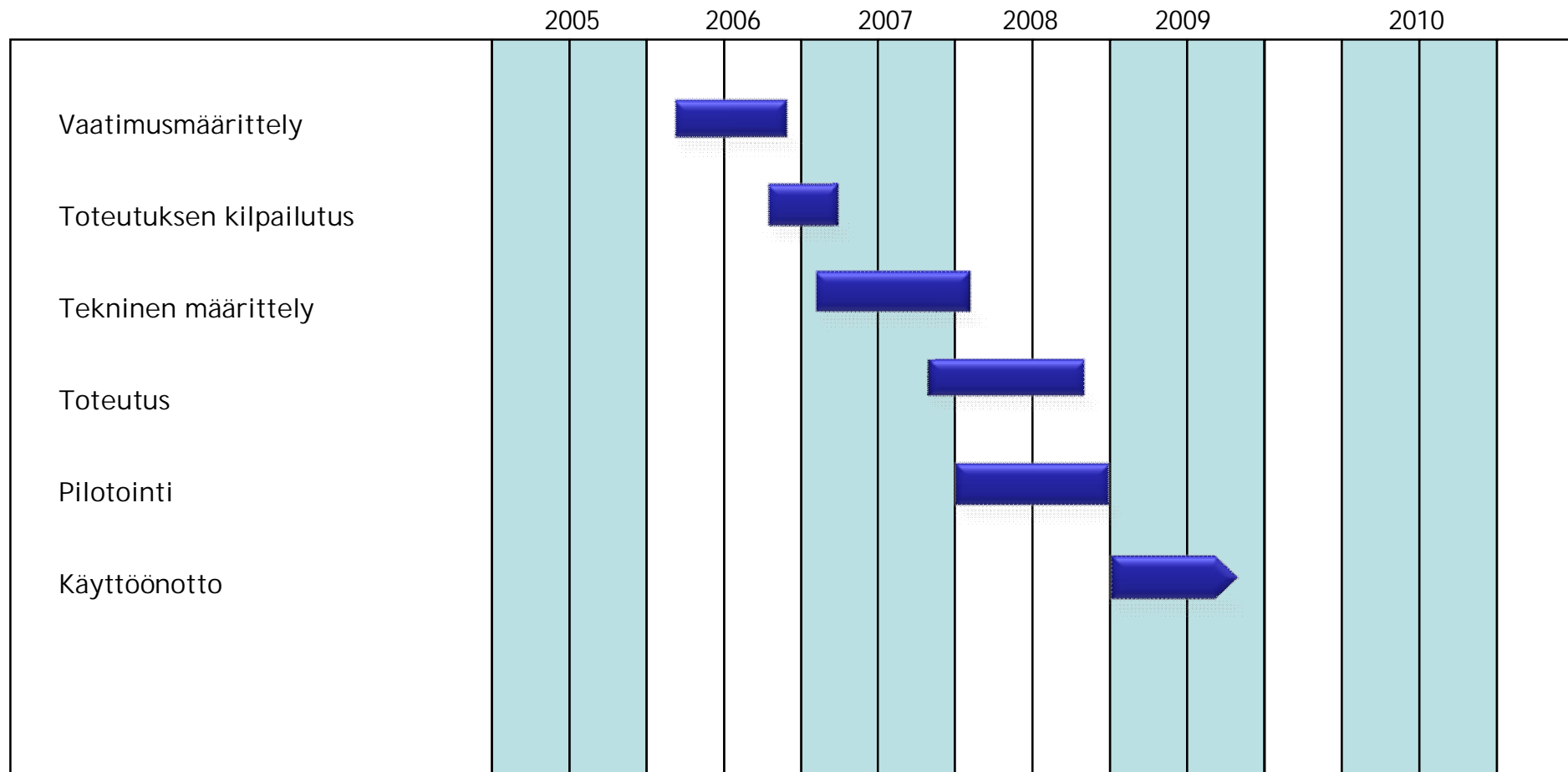

Vaatimusten elinkaari

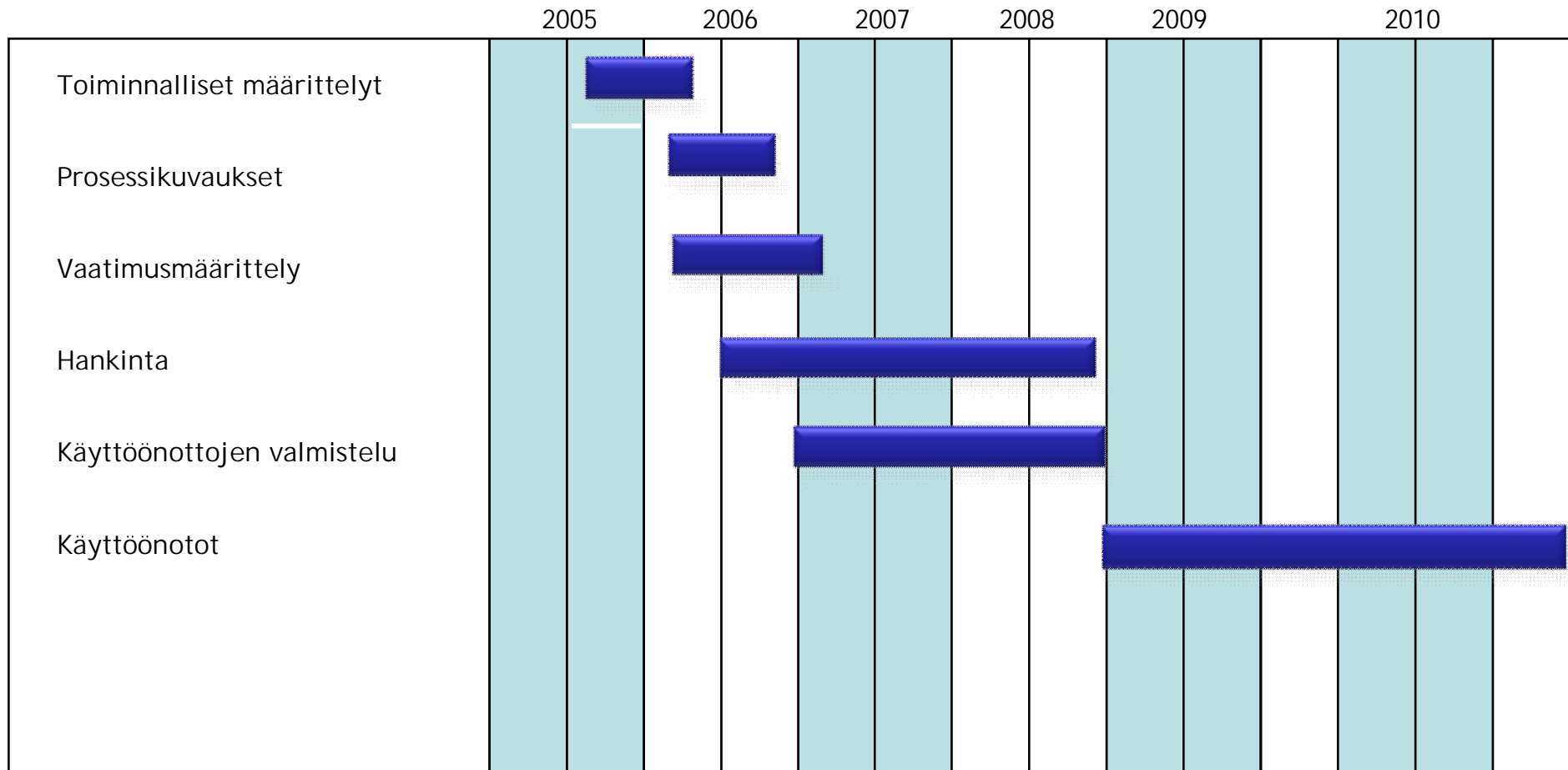
Vaatimusten elinkaari

Arkistolaitoksen sähköisen aineiston vastaanotto- ja palvelujärjestelmän hanke VAPA

Vaatimusten elinkaari

Valtiokonttori, Kiekun tietojärjestelmänhanke

Vaatimuslista

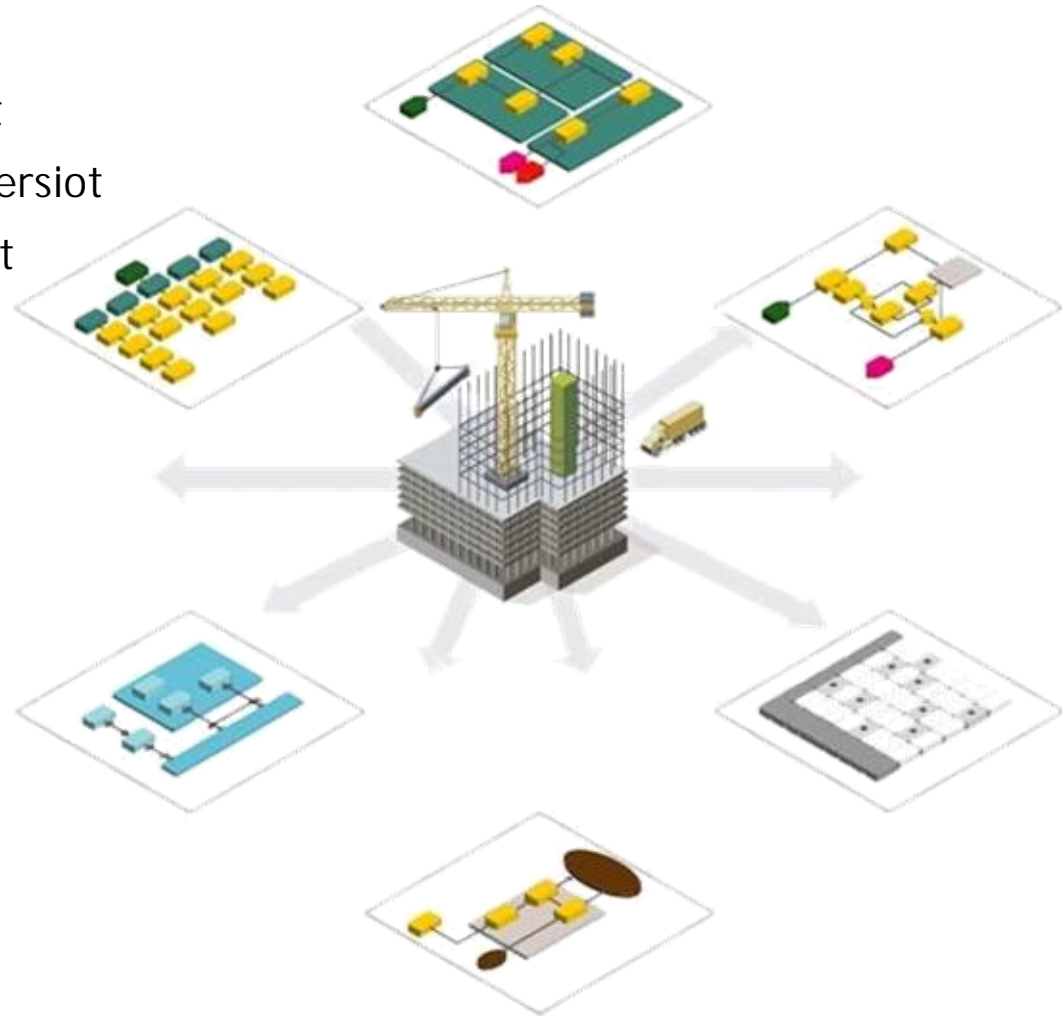
ID	Requirement	Assignment	Person	Date	Priority	Done Process	Status
1	...	...	...	...	...	...	...
2	...	...	...	...	...	...	...
3	...	...	...	...	...	...	...
4	...	...	...	...	...	...	...
5	...	...	...	...	...	...	...
6	...	...	...	...	...	...	...
7	...	...	...	...	...	...	...
8	...	...	...	...	...	...	...
9	...	...	...	...	...	...	...
10	...	...	...	...	...	...	...
11	...	...	...	...	...	...	...
12	...	...	...	...	...	...	...
13	...	...	...	...	...	...	...
14	...	...	...	...	...	...	...
15	...	...	...	...	...	...	...
16	...	...	...	...	...	...	...
17	...	...	...	...	...	...	...
18	...	...	...	...	...	...	...
19	...	...	...	...	...	...	...
20	...	...	...	...	...	...	...
21	...	...	...	...	...	...	...
22	...	...	...	...	...	...	...
23	...	...	...	...	...	...	...
24	...	...	...	...	...	...	...
25	...	...	...	...	...	...	...
26	...	...	...	...	...	...	...
27	...	...	...	...	...	...	...
28	...	...	...	...	...	...	...
29	...	...	...	...	...	...	...
30	...	...	...	...	...	...	...

- Tunnistenumero
- Vaatus
- Prosessiliityntä
- Vaatusksen esittäjä
- Päiväys
- Priorisointi
- Vaatusksen tila

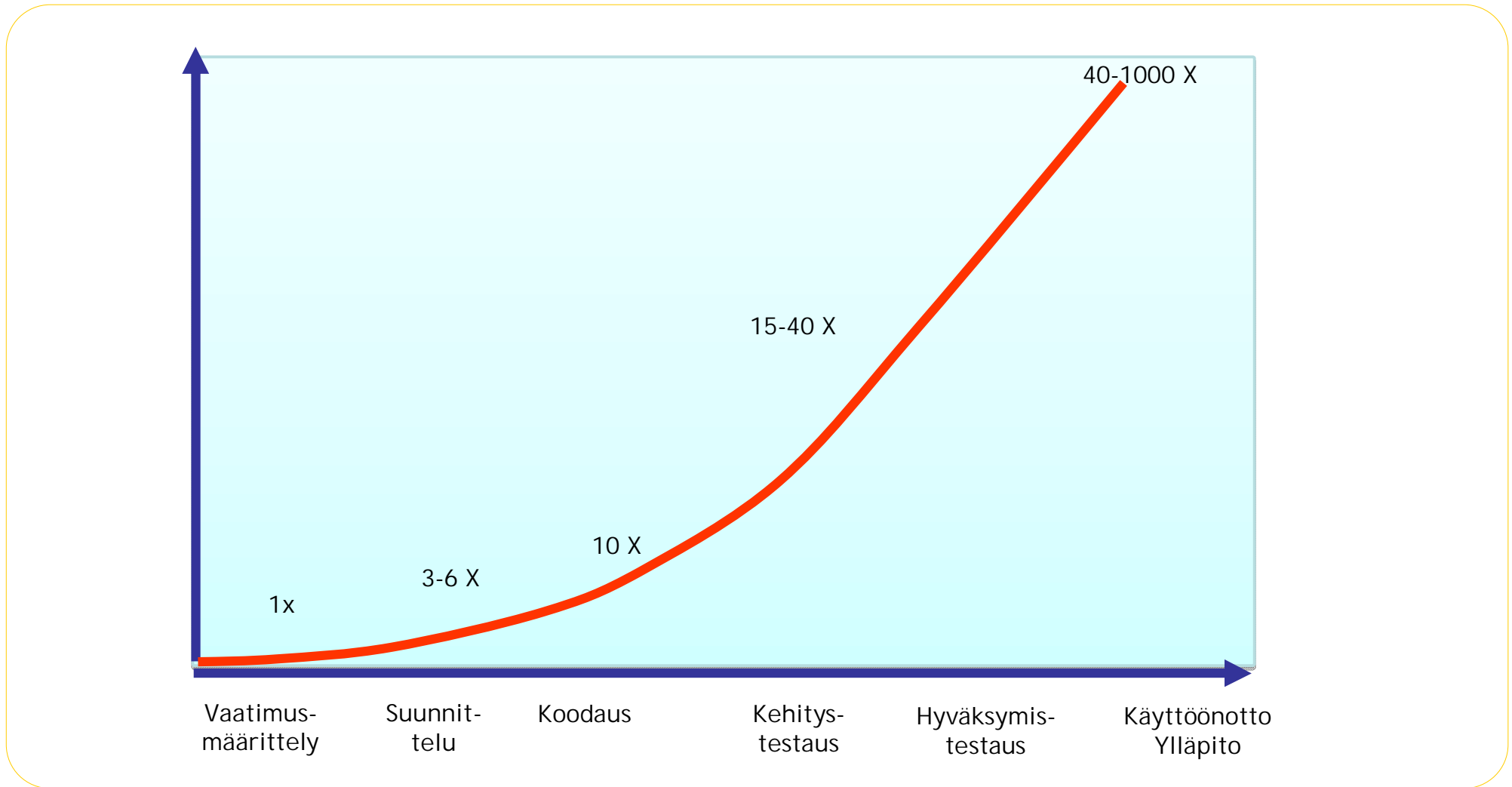
Vaatimusten määrittelyn dokumentit

- Vaatimusluettelo ja tunnistetiedot
- Vanhan järjestelmän tietojen konversiot
- Järjestelmän tietoturvavaatimukset
- Järjestelmän tekniset reunaehdot
- Liiketoiminnan luokkamalli
- Sanasto
- Liittymät muihin järjestelmiin
- Käyttötilannemalli
- Käyttötapaukset
- Käyttäjäroolien kuvaukset
- Prosessikuvaukset
- Raportit ja tulosteet

Virheen korjaamisen suhteellinen kustannus

RAMSE

